

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/99/2024
Identifikačné číslo spisu:	1119208836
Dátum vydania rozhodnutia:	27.03.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Jozef Kolcun
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:1119208836.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Jozefa Kolcuna, PhD. a členiek senátu JUDr. Jany Bajánkovej a JUDr. Eriky Zajacovej v spore žalobcu X. Z., narodeného XX. Q. XXXX, Č. T. J., Č. G. XXX, Č. Y., zastúpeného advokátskou kanceláriou Marko & Overton-Fox, s.r.o., Bratislava, Karpatská 18, IČO: 47 246 936, proti žalovanému Hlavnému mestu Slovenskej republiky Bratislava, Bratislava, Primaciálne námestie 1, IČO: 00 603 481, o zaplatenie 26.433,33 eura s príslušenstvom, vedenom na bývalom Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 18C/32/2019, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu Bratislave z 31. októbra 2023 sp. zn. 16Co/53/2022, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalovaný nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania voči žalobcovi.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava I (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 01. júna 2021 č. k. 18C/32/2019-146 zaviazal žalovaného zaplatiť žalobcovi sumu 26.433,33 eura s úrokom z omeškania 5 % ročne zo sumy 26.433,33 eura od 16. marca 2019 do zaplatenia a to všetko v lehote 15 dní od právoplatnosti rozsudku a žalobcovi priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

1.1. V odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie uviedol, že žalobca sa podanou žalobou z 19. júna 2019 domáhal voči žalovanému zaplatenia sumy 26.433,33 eura s príslušenstvom, titulom náhrady za užívanie pozemkov stojacich pod stavbami patriacimi do vlastníctva žalovaného za obdobie od 28. decembra 2016 do 28. decembra 2018. Uviedol, že je podielovým spoluvlastníkom pozemkov nachádzajúcich sa v O., katastrálne územie P., parcely registra „E“, evidované ako parcela číslo 1062 a 1063 zapísané na liste vlastníctva číslo XXXX, a to v podiele jednej tretiny. Žalovaný je vlastníkom nehnuteľností postavených na týchto pozemkoch, a to Požiarnej zbrojnice a Mestskej polície v P., ako aj vecí slúžiacich na užívanie spolu so stavbou - parkoviska a príjazdových komunikácií. Z grafickej identifikácie vypracovanej žalovaným je zrejmé, že tento užíva z týchto pozemkov spolu 9.662 m² s tým, že právny vzťah medzi sporovými stranami sa spravuje zákonom č. 66/2009 Z. z. o niektorých opatreniach pri majetkovoprávnom usporiadaní pozemkov pod stavbami, ktoré prešli z vlastníctva štátu na obce a vyššie územné celky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej aj „zákon č. 66/2009 Z.

z.“), v zmysle ktorého žalovanému vzniklo k 01. júlu 2009 právo vecného bremena k užívaniu pozemkov, na ktorých stoja stavby nachádzajúce sa v jeho vlastníctve. Zároveň nebolo sporné, že medzi stranami nedošlo k dohode ohľadom majetkového vysporiadania pozemkov. Uviedol, že tento zákon žiadnym spôsobom neupravuje stav do doby, než je vlastníkovi pozemku pridelený náhradný pozemok, respektíve než sa usporiadajú vlastnícke vzťahy k pozemku pod stavbou v konaní o pozemkových úpravách. Bolo by preto v rozpore so zásadou ochrany vlastníckeho práva, ak by vlastníkovi pozemku neprislúchala náhrada za zákonom zriadené vecné bremeno. Čo sa týka požiadavky žalovaného stanoviť jednorazovú finančnú náhradu za obmedzenie výkonu vlastníckeho práva z dôvodu zákonného vecného bremena uzavrel, že zákon stanovuje dobu platnosti vecného bremena na dobu do vykonania pozemkových úprav, teda na dobu neurčitú. Nečinnosť žalovaného ako užívateľa pozemku a vlastníka stavby nemôžu byť na ťarchu žalobcu. Preto bol toho názoru, že pri zachovaní štatútu vecného bremena bolo stanovenie výšky odplaty ako jednorazovej v rozpore s dobrými mravmi. Ako neopodstatnenú vyhodnotil námietku premlčania nároku vznesenú žalovaným, ktorý dôvodil, že nárok žalobcu je premlčaný uplynutím trojročnej lehoty od účinnosti zákona č. 66/2009 Z. z. z 01. júla 2009, nakoľko dospel k záveru, že tento nárok sa neodškodňuje jednorazovo, ale opakovane. Poukázal na článok 20 ods. 1, ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky, článok 11 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, § 123, § 124, § 128 ods. 1, § 151n ods. 1, § 151o ods. 1, § 151p ods. 1 Občianskeho zákonníka a tiež na § 1 ods. 1, § 2 ods. 1 až 3, § 3 ods. 1 a § 4 ods. 1, 2 zákona č. 66/2009 Z. z. Súd prvej inštancie preto žalobe vyhovel a stanovil úroky z omeškania od 16. marca 2019 z dôvodu nezaplatenia odplaty za užívanie pozemku po výzve žalobcu na dobrovoľné plnenie.

1.2. O nároku na náhradu trov konania rozhodol podľa zásady úspechu v konaní. Keďže žalobca bol v konaní plne úspešný, priznal mu s poukazom na § 255 a § 262 CSP nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie žalovaného rozsudkom z 31. októbra 2023 sp. zn. 16Co/53/2022 rozhodol tak, že rozsudok súdu prvej inštancie zmenil a žalobu zamietol (výrok I.) a žalovanému priznal proti žalobcovi plný nárok na náhradu trov konania (výrok II.). Dospel k záveru, že rozsudok súdu prvej inštancie je potrebné zmeniť, nakoľko nie sú splnené podmienky na jeho potvrdenie ani zrušenie (§ 388 CSP), pričom vec prejednal bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 385 ods. 1 a contrario CSP, keďže sa nejednalo o prípad, v ktorom by bolo potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie a nariadenie pojednávania si nevyžadoval ani dôležitý verejný záujem. K posudzovaniu otázky, či je možné v zmysle zákona č. 66/2009 Z. z. náhradu za vecné bremeno priznať aj opakovane za určitý časový úsek, až do usporiadania vlastníckych vzťahov alebo je možné ju priznať len jednorazovo uviedol, že obdobnú otázku riešil Najvyšší súd SR.

2.1. Odvolací súd poukázal na rozhodnutia Najvyššieho súdu SR z 24. marca 2015 sp. zn. 7Cdo/26/2014 a zo 14. apríla 2016 sp. zn. 3Cdo/49/2014 (R 73/2016), kedy dospel k záveru, že finančná náhrada za zriadenie vecného bremena podľa § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z. z. je majetkovým právom osoby, ktorá je povinným subjektom z vecného bremena. Predmetné bremeno vzniká in rem, vzťahuje sa na každého vlastníka zaťaženého pozemku bez ohľadu na spôsob zmeny vlastníctva a finančná náhrada za vznik vecného bremena je jednorazová. Takto formulovaný názor potom Najvyšší súd SR v rozhodnutiach z 26. augusta 2019 sp. zn. 2Cdo/194/2019 a z 30. novembra 2020 sp. zn. 8Cdo/17/2019 vyhodnotil ako plne prijateľný a použiteľný aj pre priznávanie náhrady za zriadenie vecného bremena podľa zákona č. 66/2009 Z. z. Ako ústavne udržateľné vyhodnotil tieto závery v rozhodnutiach aj Ústavný súd SR (ďalej aj „ústavný súd“), napr. v uzneseniach sp. zn. I. ÚS 474/2013, IV. ÚS 227/2012, IV. ÚS 539/2020.

2.2. Na základe ustálenej rozhodovacej praxe najvyšších súdnych autorít dospel k záveru, že finančná náhrada za zriadenie vecného bremena podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. je majetkovým právom povinného subjektu z vecného bremena, je jednorazová a nemá charakter opakovaného plnenia. Nárok na finančnú náhradu za vecné bremeno sa potom podľa § 101 OZ premlčuje vo všeobecnej trojročnej premlčacej dobe, ktorá začala plynúť od kedy sa právo mohlo vykonať prvý raz, t. j. od 01. júla 2009, kedy nadobudol účinnosť zákon č. 66/2009 Z. z. a táto uplynula dňom 01. júla 2012. Preto odvolací súd skonštatoval dôvodnosť námietky premlčania uplatnenej žalovaným, nakoľko žaloba bola podaná až dňa 19. júna 2019, teda po uplynutí premlčacej doby.

2.3. Ak teda súd prvej inštancie dospel k názoru o správnosti opakovaného uplatňovania nároku ako

odplaty za vecné bremeno a dospel aj k záveru o nedôvodnosti námietky premlčania uplatnenej žalovaným, vec nesprávne právne posúdil. Súd právo netvorí, ale iba nachádza, a preto ak dôjde k zmene judikatúry bez zmeny právnej normy, nejde o zmenu právneho pravidla, ale o tú istú normu, je iba nanovo vyjadrený jej obsah (uznesenie Najvyššieho súdu SR z 19. marca 2018 sp. zn. 3Cdo/198/2017).

2.4. Ďalej skonštatoval, že ani argumentácia žalobcu vo vyjadrení k odvolaniu nebola spôsobilá zmeniť záver o premlčaní nároku, pričom táto namietaná rozpornosť námietky premlčania s dobrými mravmi nebola uplatnená v konaní na súde prvej inštancie, a teda predstavuje neprípustnú novotu v odvolacom konaní, keď žalovaný (správne žalobca, pozn.) na súde prvej inštancie namieta ako rozporný s dobrými mravmi len pasívny postup žalovaného v rámci zákona č. 66/2009 Z. z. Preto odvolací súd zmenil rozsudok a žalobu zamietol.

2.5. O trovách konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP tak, že žalovanému priznal plný nárok na náhradu trov konania.

3. Proti zmeňujúcemu rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 31. októbra 2023 sp. zn. 16Co/53/2022 podal žalobca dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzoval z § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. b), c) CSP. Namietať, že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

3.1. V konaní podľa jeho názoru došlo k vade ustanovenej v § 420 písm. f) CSP, kedy odvolací súd rozhodol o odvolaní žalovaného bez nariadenia pojednávania, zmenil právnu kvalifikáciu a zmenil prvoinštančný rozsudok, čím obmedzil práva žalobcu na dvojinstančnosť súdneho konania a možnosť využiť prostriedky procesného útoku a obrany a znemožnil tak akokoľvek reagovať na zmenu právnej kvalifikácie súdom. Nezaoberal sa tým, či možno v konkrétnom prípade prihliadať na dôvodnosť námietky premlčania preto, lebo mal za to, že vznesenie námietky premlčania zo strany žalovaného možno považovať za úkon, ktorý je v rozpore s dobrými mravmi. Tento postup odôvodnil odvolací súd tým, že sa malo jednáť o novotu v rámci odvolacieho konania. Toto konštatovanie nemá oporu v obsahu súdneho spisu, keďže žalobca už v podaní z mája 2020 využil túto argumentáciu. Uviedol, že už vo svojom vyjadrení z mája 2020 poukázal na nález Ústavného súdu ČR, v ktorom sa konštatuje, že výkon práv nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi, čo platí aj pre výkon práva vzniesť námietku premlčania. Okolnosti prípadu nemožno zužovať na pasivitu žalovaného, osobitne pri pozemkových úpravách predpokladaných zákonom č. 66/2009 Z. z. Vzhľadom na okolnosti prípadu je dôvodný nárok žalobcu, ktorý si ako pôvodný vlastník uplatňuje nárok na odplatu za vecné bremeno, pričom toto bremeno vzniklo k pozemku v jeho vlastníctve zákonom č. 66/2009 Z. z. a žalobca uplatňuje svoj nárok postupne s tým, že súčet ním uplatnených nárokov nepresahuje sumu jednorazovej náhrady za takto zriadené vecné bremeno. V prípade žalobcu ide o inú situáciu ako riešil Najvyšší súd SR v prípadoch, kedy nárok na odplatu uplatňujú subjekty, ktoré neboli vlastníckmi pozemkov v čase nadobudnutia účinnosti zákona č. 66/2009 Z. z. a často vedomie nadobudli pozemky zaťažené vecnými bremenami a vznášajú špekulatívne nároky. Súd by mal vydať rozhodnutie, ktoré je spravodlivé a v súlade s dobrými mravmi. Rozhodnutie odvolacieho súdu znamená popretie princípov dvojinstančného konania, čím znemožnil žalobcovi využiť prostriedky procesného útoku a poskytnúť podrobnejšiu argumentáciu k zmenenej právnej kvalifikácii. Súd prvej inštancie sa posúdením súladu námietky premlčania vznesenej žalovaným s dobrými mravmi nezaoberal a pokiaľ odvolací súd zmenil právnu kvalifikáciu a ustálil, že žalobou uplatnený nárok má byť premlčaný, mal sa zaoberať aj tým, či je vznesenie námietky premlčania v súlade s dobrými mravmi. Žalobca nemohol preto ani na argumentáciu a závery odvolacieho súdu reagovať. Súd prvej inštancie zohľadnil ustálenú prax Okresného súdu Bratislava I ako aj Krajského súdu v Bratislave, ktoré formovali od roku 2009, teda viac ako 12 rokov súdnu prax vo vzťahu k pozemkom, v podielovom spoluvlastníctve žalobcu. Odvolací súd tak svojím rozhodnutím poprel princíp právnej istoty a predvídateľnosti súdnych rozhodnutí. Okrem toho rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 8Cdo/17/2019 z 30. novembra 2020 bol vydaný až po podaní žaloby žalobcom a po vyše trinástich rokoch od účinnosti zákona č. 66/2009 Z. z. a jeho výkladu Krajským súdom v Bratislave.

3.2. Poukázal na rozhodovaciu činnosť ako Okresného súdu Bratislava I tak aj Krajského súdu v Bratislave, kedy z jednotlivých týchto rozhodnutí vyplýva, že nakoľko v prejednávanej veci má vecné bremeno dočasný charakter, nie je možné ustáliť dobu jeho trvania ani hodnotu odplaty, pričom Okresný súd Bratislava I opakovane potvrdil správnosť právnej kvalifikácie nárokov ako aj opakovaného uplatňovania nárokov zo strany žalobcu, výšku uplatnenej odplaty za užívanie pozemkov v podobe práva

zodpovedajúcemu vecnému bremenu a za čas skutočnej existencie vecného bremena. Na rovnakom právnom základe ako v tomto konaní priznal súd žalobcovi voči žalovanému sumu 31.465,91 eura (rozsudok Okresného súdu Bratislava I č. k. 7C/172/2011-106 zo 14. januára 2013 za čas od 24. decembra 2008 do 24. decembra 2010, za ďalšie obdobie rozsudok Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 17C/139/2015 za čas od 25. decembra 2010 do 25. decembra 2012, tiež rozsudok Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 20C/43/2015 - priznaná náhrada za čas od 26. decembra 2012 do 26. decembra 2014 a tiež rozsudok Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 14C/22/2017 - priznaná náhrada za čas od 27. decembra 2014 do 27. decembra 2016).

3.3. Ďalej uviedol, že podáva dovolanie aj v zmysle § 421 písm. b) a c) CSP, pretože napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Odvolací súd sa vôbec nezaoberal tým, či možno námietku premlčania vznesenú žalovaným považovať za námietku, ktorá je v rozpore s dobrými mravmi, a teda či na ňu možno z tohto dôvodu vôbec prihliadať. Problematiku dôvodnosti vznesenia námietky premlčania zo strany pôvodného vlastníka, ktorý si postupne uplatňuje čiastkové nároky na zaplatenie odplaty za vecné bremeno, ktoré sú v súčte nižšie ako by bol nárok na jednorazovú odplatu a skutočnosť, či vznesenie námietky premlčania je vzhľadom na okolnosti prípadu v rozpore s dobrými mravmi nerieši ani rozsudok Najvyššieho súdu SR 8Cdo/17/2019 z 30. novembra 2020 a ani iné rozhodnutie Najvyššieho súdu SR. Najvyšší súd sa v žiadnom rozhodnutí nezaoberal tým, či možno vyhovieť žalobe na odplatu za zaťaženie pozemkov zákonným vecným bremenom podľa zákona č. 66/2009 Z. z. v situácii, keď bol žalobca vlastníkom pozemkov pod stavbou žalovaného už v roku 2009 a ak súčet všetkých žalobcom doteraz uplatnených nárokov na odplatu za užívanie pozemkov nedosahuje sumu nároku, ktorá by prináležala pri jednorazovo uplatnenom nároku za predmetné vecné bremeno, teda či by bolo možné žalobcom uplatnený nárok chápať ako časť odplaty, ktorá doteraz žalovaným uhradená nebola. Pri výpočte jednorazovej odplaty by sa matematicky vychádzalo z obdobia trvania vecného bremena 20 rokov.

3.4. Zákon č. 66/2009 Z. z. na rozdiel od konštrukcie zákona č. 182/1993 Z. z. má iba dočasný charakter a jeho účelom bolo dočasne upraviť právne vzťahy medzi obcou a vlastníkom pozemku, na ktorom má obec postavené stavby v jej vlastníctve. V konaniach, na ktoré poukázal odvolací súd Najvyšší súd SR riešil prípady, kedy nárok na odplatu za vecné bremeno uplatňujú subjekty, ktoré neboli vlastními pozemkov v čase nadobudnutia účinnosti zákona č. 66/2009 Z. z., preto je dôvodný nárok žalobcu, ktorý ako pôvodný vlastník uplatňuje nárok na odplatu za vecné bremeno k pozemku v jeho vlastníctve, ktorý bol v minulosti zastavaný štátom bez usporiadania vlastníckych vzťahov.

3.5. Nakoľko samotný Okresný súd Bratislava I inicioval konanie na ústavnom súde vo veci súladu ustanovení zákona č. 66/2009 Z. z., mal za vhodné a účelné konanie o podanej žalobe a dovolaní prerušiť do rozhodnutia ústavného súdu v predmetnej veci.

3.6. Žalobca považuje za nedôvodné prihliadať na námietku premlčania aj s poukazom na rozsudok Najvyššieho súdu 8Cdo/17/2019 z 30. novembra 2020, čo potvrdzuje rozsiahla judikatúra. Žalovaný nepopieral, že neprihliadnutím na námietku premlčania by nebol poškodený, pretože by nebol povinný platiť viac ako by mal platiť v prípade jednorazovej odplaty za vecné bremeno. Žalovaný je pasívny, nereagoval na ponuku na odpredaj pozemkov ani na predsporové výzvy. Žalobca sa snažil vysporiadať právne vzťahy so žalovaným prakticky od roku 1991, navyše za pozemok, ktorý užíva žalovaný platí žalovanému daň z nehnuteľnosti. V súlade s ustálenou praxou súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu, ktoré počas dvanástich rokov vytvárali judikatúru vo vzťahu k pozemkom žalobcu, neuplatnil žalobca nárok na odplatu jednorazovo, ale iba za dobu skutočného užívania pozemku žalovaným. Odvolací súd tak rezignoval na ambíciu vydať spravodlivé rozhodnutie. Odvolací súd síce skonštatoval, že došlo k zmene výkladu právnej normy, avšak neskúmal dôsledky na žalobcu, iba konštatoval, že zmenený výklad sa uplatňuje aj do minulosti. V praktickom dôsledku by mal podľa odvolacieho súdu dostať žalobca odplatu za obmedzenia vlastníckeho práva iba za obdobie troch rokov a ďalej by malo byť obmedzenie vlastníckeho práva bezodplatné. Pri stanovení výšky jednorazovej odplaty znalec musí vychádzať z ocenenia doby trvania vecného bremena 20 rokov. Súd prvej inštancie tak zohľadnil ustálenú prax Okresného súdu Bratislava I ako aj Krajského súdu v Bratislave, preto mal žalobca za to, že prihliadnutie na námietku premlčania ako to urobil odvolací súd nie je správne, pretože znamená jeho priame poškodenie.

3.7. Poukázal na nález Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 31/2004 zo 17. decembra 2004 týkajúceho sa ochrany vlastníckeho práva, pretože zákonom č. 66/2009 Z. z. nedošlo k vyvlastneniu pozemku -

žalobca bol v rozhodnom čase jeho podielovým spoluvlastníkom a právnym titulom odplaty je obmedzenie vlastníckeho práva a jeho výška je priamoúmerná dĺžke jeho obmedzenia. Ak teda odvolací súd dospel k záveru, že odplata za vecné bremeno je jednorazová, nevylučuje to uplatnenie jednotlivých častí odplaty v samostatných žalobách, ak celková uplatnená suma v súčte nepresahuje sumu, ktorá by bola určená ako jednorazová odplata za vecné bremeno. Poukázal ďalej na nálezy Ústavného súdu Českej republiky č. 6 (zväzok 7), IV. ÚS 1444/2012, II. ÚS 309/1995, I. ÚS 643/2004, judikáтуру Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 25Cdo/2366/2013, 25Cdo/2648/2003, 28Cdo/3914/2012, 28Cdo/2097/2013, ďalej poukázal na nález Ústavného súdu Českej republiky IV. ÚS 2842/2010, rozhodnutie I. ÚS 1688/2009, z čoho vyplýva, že súd nemal na akúkoľvek námietku premlčania vznesenú žalovaným prihliadať. Zánik nároku by bol neprimerane tvrdým postihom v porovnaní s rozsahom a charakterom ním uplatneného práva. Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 8Cdo/17/2019 z 30. novembra 2020 bol vydaný až po podaní žaloby žalobcom a po vyše trinástich rokoch účinnosti zákona č. 66/2009 Z. z. U žalobcu sa jedná o zásadne inú situáciu ako riešil Najvyšší súd SR, pretože uplatňujúce subjekty neboli vlastníkami pozemkov v čase nadobudnutia účinnosti zákona č. 66/2009 Z. z. Žiadal preto, aby dovolací súd zmenil napadnutý rozsudok a zaviazal žalovaného k zaplateniu žalovanej sumy s príslušenstvom žalobcovi, alternatívne, aby zrušil toto rozhodnutie a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Uplatnil si nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

4. K podanému dovolaniu sa písomne vyjadril žalovaný, ktorý má za to, že v predmetnej veci nebol naplnený žiadny dovolací dôvod. Odvolací súd sa vyčerpávajúco zaoberal predmetom sporu a zároveň sa svojím rozsudkom neodklonil od aktuálnej ustálenej rozhodovacej praxe najvyšších súdnych autorít. Skutočnosť, že odvolací súd aplikoval zákonný postup podľa § 385 ods. 1 CSP a na prejednanie odvolania nenariadil pojednávanie, pretože mal za to, že nie je potrebné zopakovať alebo dopĺňovať dokazovanie, nemôže zakladať dôvod pre podanie dovolania. Odvolací súd nezmenil právnu kvalifikáciu veci, nakoľko vychádzal z totožnej právnej kvalifikácie, avšak za aplikovania aktuálnej judikáture a rozhodovacej praxe najvyšších súdnych autorít, ktorá sa od vydania prvoinštančného rozsudku súdu zmenila. Nie je pravdou, že odvolací súd poprel princíp právnej istoty a predvídateľnosti. Žalobca opätovne a duplicitne poukazuje na neaktuálnu judikáтуру, ktorá bola medzičasom prekonaná. Žalobca v podanom dovolaní neuviedol žiadne nové tvrdenia alebo skutočnosti, ktoré by preukazovali opodstatnenosť jeho tvrdení. Čo sa týka návrhu na prerušenie konania, žalovaný vyjadruje nesúhlas s prerušením a trvá na tom, aby súd kontinuálne pokračoval v konaní bez jeho prerušenia. Poukazuje na fakultatívnosť prerušenia konania upravenú v § 164 Občianskeho zákonníka (správne § 164 CSP, pozn.). Žalovaný tiež v stručnosti uvádza, že mu vzniklo právo zodpovedajúce vecnému bremenu podľa zákona č. 66/2009 Z. z. in rem. Vztahuje sa na každého vlastníka bez ohľadu na spôsob zmeny vlastníctva a jeho vznik tak nemožno posudzovať samostatne v prípade každého nového vlastníka dotknutých pozemkov. Výkon práva zodpovedajúceho vecnému bremenu obmedzoval žalobcu ako podielového spoluvlastníka a patrila mu za toto obmedzenie primeraná náhrada. Táto náhrada je majetkovým právom osoby, ktorá je povinným subjektom z vecného bremena a je jednorazová, nemá charakter opakovaného plnenia. Nárok na túto finančnú náhradu sa tak premlčuje vo všeobecnej trojročnej premlčacej dobe, ktorá začne plynúť od kedy sa právo mohlo uplatniť prvý raz, t. j. od účinnosti zákona č. 66/2009 Z. z., preto žalovaný považuje za dostatočne preukázané, že nárok žalobcu na primeranú náhradu za obmedzenie užívania dotknutých pozemkov sa premlčal, nakoľko doba, v ktorej si mohol uplatniť svoj nárok žalobca uplynula dňom 01. júla 2012. Nakoľko si žalobca uplatňuje nárok na primeranú náhradu za obdobie od 28. decembra 2016 do 28. decembra 2018 žalobou z 19. júna 2019, jeho nárok bol v čase podania žaloby v celom rozsahu premlčaný. Námietka premlčania je tak v celom rozsahu dôvodná a takto premlčané právo nie je možné priznať. Z predmetnej veci ako aj zo samotného rozsudku odvolacieho súdu vyplýva odplatnosť zriadenia vecného bremena. Aj uplatnenie jednotlivých častí jednorazovej odplaty, ktoré by spolu tvorili jednu jednorazovú odplatu, rovnako podlieha premlčaniu. Preto je bezpredmetné tvrdenie žalobcu o potrebe zohľadnenia toho, či si uplatňuje čiastočné nároky na zaplatenie odplaty za vecné bremeno, ktoré sú v súčte nižšie ako by bol nárok na jednorazovú odplatu. Preto žiadal, aby dovolací súd dovolanie žalobcu zamietol a žalobcovi nepriznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§

35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP, časť vety pred bodkočiarkou) dospel k záveru, že dovolanie treba zamietnuť.

6. Podľa § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

7. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

Dovolanie žalobcu podľa § 420 písm. f) CSP

8. Žalobca prípustnosť dovolania vyvodzoval z § 420 písm. f) CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Poukázal na tú skutočnosť, že odvolací súd rozhodol vo veci bez nariadenia pojednávania, zmenil právnu kvalifikáciu a zmenou prvoinštančného rozsudku obmedzil právo žalobcu na dvojinštančnosť konania. Okrem toho sa odvolací súd nezaoberal dôvodnosťou vznesenej námietky premĺčania z pohľadu jej rozporu s dobrými mravmi, ktorú skutočnosť namietal už vo svojom vyjadrení z mája 2020.

9. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú a) zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b) nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

10. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

11. Odvolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštalcie okrem prípadov, ak dokazovanie zopakuje alebo doplní (§ 383 CSP). Ak má odvolací súd za to, že súd prvej inštalcie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, dokazovanie v potrebnom rozsahu zopakuje sám (§ 384 ods. 1 CSP). Na prejednanie odvolania nariadi odvolací súd pojednávanie vždy, ak je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie alebo to vyžaduje dôležitý verejný záujem (§ 385 ods. 1 CSP). Dovolateľ vyvodzoval vadu v zmysle § 420 písm. f) CSP aj z toho, že odvolací súd nenariadil pojednávanie, tým pádom ani nezopakoval, či nedoplnil dokazovanie a neumožnil dovolateľovi vyjadriť sa na pojednávaní, čo dovolateľ považoval za nesprávny postup.

11.1. Z ustanovenia § 385 ods. 1 CSP a contrario vyplýva, že ak odvolací súd nepovažuje za potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie, nemusí pojednávanie nariaďovať. Či v konkrétnom prípade je nevyhnutné zopakovať alebo doplniť dokazovanie je však vecou úvahy odvolacieho súdu a nie strán sporu. Keďže v danom prípade sa odvolací súd stotožnil so zisteným skutkovým stavom súdom prvej inštalcie, nebolo potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie a nariadenie pojednávania v danej veci nevyžadoval dôležitý verejný záujem (existencia dôležitého verejného záujmu je dôvodom na nariadenie pojednávania len vtedy, ak by otázky, ktoré sú predmetom konania, mohli mať širší spoločenský dopad a ak by ochrana práv a právom chránených záujmov sporových strán mohla byť významná i pre iné

subjekty, o ktorý prípad v preskúmvanej veci nešlo). Rozhodnutie odvolacieho súdu bez nariadenia pojednávania bolo postupom, ktorý bol v súlade so zákonom (§ 385 ods. 1 CSP). Pokiaľ sa dovolateľ domnieval, že v danom spore mal odvolací súd nariadiť pojednávanie, dovolací súd uvádza, že postupom odvolacieho súdu, ktorý sa neprieči zákonu (§ 385 ods. 1 CSP) nemohlo dôjsť k porušeniu práva žalobcu na spravodlivý proces (porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu SR sp. zn. IV. ÚS 362/09). Námitka žalobcu, že namietaným postupom odvolacieho súdu došlo k procesnej vade v zmysle § 420 písm. f) CSP je preto neopodstatnená.

12. Dovolateľ ďalej namietal, že odvolací súd sa nezaoberal jeho argumentáciou, že vznesená námitka premĺčania zo strany žalovaného je v rozpore s dobrými mravmi. Je síce pravdou, že dovolateľ vo vyjadrení zo dňa 15. mája 2020 pred súdom prvej inštancie okrem iného poukazuje na nález Ústavného súdu Českej republiky uviedol, že výkon práva nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi, čo platí aj pre výkon práva vzniknúť námitku premĺčania. Odvolací súd v bode 36. svojho rozhodnutia uviedol, že ani argumentácia žalobcu vo vyjadrení k odvolaniu nebola spôsobilá zmeniť záver o premĺčaní uplatneného nároku a tiež, že na ňu nie je možné prihliadať, nakoľko nebola uplatnená na súde prvej inštancie a teda predstavuje novotu v odvolacom konaní. Z obsahu spisu vyplýva, že daná námitka nepredstavuje novotu v odvolacom konaní, nakoľko bola vznesená ešte pred súdom prvej inštancie, avšak na to, aby sa ňou bolo možné zaoberať, nestačí všeobecné konštatovanie o rozpore námietky premĺčania s dobrými mravmi, ale takúto námitku je potrebné aj riadne skutkovo odôvodniť, čo sa v prejednávanej veci nestalo.

12.1. Jednorazová náhrada za zákonné vecné bremeno neznamená, že obce, resp. VÚC užívajú cudzie pozemky bezplatne. To, že mnohí vlastníci neboli ostražití a nepožiadali o náhradu za zákonné vecné bremeno v trojročnej premĺčacej lehote počítanej odo dňa účinnosti zákona, prípadne odo dňa skončenia pôvodného právneho vzťahu medzi vlastníkom stavby a vlastníkom pozemku, neznamená, že tu náhrada nie je. Rovnako možno poukázať na to, že v závislosti od konkrétnych okolností prípadu môže byť aj námitka premĺčania vlastníka stavby vznesená v súdnom konaní v rozpore s dobrými mravmi v zmysle § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Taktiež je potrebné uviesť, že jednorazová náhrada predchádza tomu, aby bol súčasný stav zneužívaný a pozemky pod týmito stavbami obcí, resp. VÚC boli prevádzkané na ďalšie subjekty len s cieľom dosiahnutia neprimeraného majetkového prospechu týchto tretích osôb (najmä pokiaľ ide o lukratívnejšie pozemky na území väčších miest). Náhrada za vznik zákonného vecného bremena by mala istým spôsobom reparať krivdu spôsobenú vlastníkom, keď pôvodne v období socializmu na pozemku súkromného vlastníka došlo k vybudovaniu stavby. Takáto jednorazová náhrada počítaná v zmysle vyhlášky č. 492/2004 Z. z., sama osebe neznamená, že by tu došlo k porušeniu spravodlivej rovnováhy medzi základnými právami vlastníkov pozemkov a vlastníkov stavieb. Zároveň si je potrebné uvedomiť, že v tomto prípade je prítomný silný verejnoprávny prvok, resp. verejný záujem na usporiadaní vzťahov. Ide tu o verejnoprospešné stavby vo vlastníctve obcí a VÚC, kedy v konečnom dôsledku náhradu platí spoločnosť ako taká. Cieľ zákona č. 66/2009 Z. z. takto usporiadať vzťahy k pozemkom pod stavbami obcí a VÚC, ktoré na ne prešli zo štátu, je namieste. Tento cieľ má byť podľa zákona č. 66/2009 Z. z. dosahovaný aj cestou zákonného vecného bremena, ktoré trvá do definitívneho usporiadania vlastníckeho práva k pozemku pod stavbou (v prípade, ak nie je medzi vlastníkom pozemku a vlastníkom stavby uzavretá iná dohoda, ktorá oprávňuje vlastníka stavby užívať pozemok). To znamená, že zakotvenie zákonného vecného bremena je priamo naviazané na trvalé usporiadanie vlastníckych vzťahov k dotknutým pozemkom.

12.2. V prejednávanej veci je však nepochybné, že dovolateľ si v predchádzajúcich konaniach, ako vyplýva z jeho vyjadrenia, úspešne uplatnil svoje nároky v troch samostatných žalobách voči žalovanému za obdobie od 25. decembra 2010 do 27. decembra 2016 z rovnakého právneho titulu a rozsudkami Okresného súdu Bratislava I mu bola právoplatne priznaná náhrada za užívanie jeho pozemkov žalovaným, čo znamená, že ako vlastníkom pozemku, na ktorom viazne vecné bremeno, bol finančne kompenzovaný.

13. K námitke žalobcu o porušení predvídateľnosti rozhodnutia v tom, že súdy priznávali vlastníkom pozemkov z titulu obmedzenia ich vlastníckeho práva vecným bremenom vzniknutom podľa zákona náhradu vo forme opakovaného plnenia možno konštatovať, že súdna prax nie je nemenná a podlieha vývoju, a preto, aj keď zmena skoršieho právneho názoru súdu je v zásade nežiaduca, nemožno ju

považovať za nepatričnú, predovšetkým s ohľadom na ústavnoprávny princíp nezávislosti sudcu, ktorý je vo všeobecnosti viazaný len zákonom. Súd by ale mal v takomto prípade zmenu svojho právneho názoru vo svojom novom rozhodnutí riadne odôvodniť, čo je aj prejednávany prípad.

13.1. Z rozhodnutí Najvyššieho súdu SR jednoznačne vyplýva, že nárok na odplatu za jeho zriadenie nevzniká pri každej zmene vlastníka, náhrada patrí pôvodnému vlastníkovi a má jednorazový charakter a nárok na jej zaplatenie mohol uplatniť v trojročnej premlčacej lehote, ktorá začala plynúť odo dňa nadobudnutia účinnosti zákona č. 66/2009 Z. z. (uznesenia NS SR sp. zn. 8Cdo/17/2019, 2Cdo/194/2018, ktoré bolo navyše napadnuté ústavnou sťažnosťou, ktorú uznesením zo dňa 28. októbra 2020 pod sp. zn. IV. ÚS 539/2020 Ústavný súd Slovenskej republiky odmietol).

13.2. Ani jedno z rozhodnutí, ktoré citoval vo svojom dovolaní žalobca, nespadá pod pojem „ustálená rozhodovacia prax“ (R 71/2018). Za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu treba považovať predovšetkým rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierke stanovísk a rozhodnutí Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, vydávanej Najvyšším súdom Slovenskej republiky od 01. januára 1993 s pôvodným názvom Zbierka rozhodnutí a stanovísk súdov Slovenskej republiky (pokiaľ neboli v neskoršom období judikátorne prekonané) ako i rozhodnutia najvyššieho súdu, v ktorých bol opakovane potvrdený určitý právny názor alebo výnimočne aj jednotlivé rozhodnutie, pokiaľ neskôr vydané rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v tomto rozhodnutí nespochybnili, prípadne ich akceptovali a vecne na ne nadviazali.

14. V prejednanom prípade obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom, ktorým by založil nepreskúmateľnosť, nepredvídateľnosť či arbitrárnosť (ktorú žalobca naznačuje) predmetného rozhodnutia napadnutého dovolaním. Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia skutkový stav a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné a nie sú prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, dôsledkom čoho by bolo popretie zmyslu a podstaty práva na spravodlivý proces.

14.1. Odvolací súd zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, ktoré ho viedli k rozhodnutiu, pričom sa v odôvodnení svojho rozhodnutia vysporiadal s rozhodujúcimi skutočnosťami a s podstatnými odvolacími námietkami žalovaného. Z uvedeného je celkom zrejmé, ako a z akých dôvodov odvolací súd rozhodol a podľa názoru dovolacieho súdu má odôvodnenie rozhodnutia dovolacieho súdu všetky náležitosti v zmysle § 393 CSP. Za procesnú vadu konania podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že žalobca sa s rozhodnutím dovolacieho súdu nestotožnil a že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa jeho predstáv. Samotná skutočnosť, že dovolateľ so závermi vyjadrenými v odôvodnení napadnutého rozhodnutia nesúhlasí a nestotožňuje sa s nimi, nemôže sama osebe viesť k založeniu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, pretože do práva na spravodlivý proces nepatrí právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ním predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jeho vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne dožadovať sa ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 98/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

14.2. Z obsahu dovolania je zrejmé, že žalobca sa svojou argumentáciou existencie vady zmätočnosti snaží spochybníť právne posúdenie sporu odvolacím súdom, ktorá však aj v prípade jej opodstatnenosti by mala za následok nanajvýš vecnú nesprávnosť napadnutého rozsudku, nezakladala by ale prípustnosť dovolania v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP (k tomu pozri aj R 24/2017, 9Cdo/248/2021, 9Cdo/265/2021). Dovolací súd pri posudzovaní dôvodnosti namietaného porušenia procesných práv dovolateľa nezistil také nedostatky v postupe dovolacieho súdu, ktoré by odôvodňovali záver, že jeho výklad a závery boli svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené, resp. záver, že odôvodnenie rozhodnutia je zmätočné, nepreskúmateľné, či v rozpore s princípom právnej istoty. Dovolací súd s poukazom na vyššie uvedené preto dospel k záveru, že procesný postup dovolacieho súdu, ktorý konal v zmysle zásad Civilného sporového poriadku, nemožno považovať za porušenie práva na spravodlivý proces. Napadnuté rozhodnutie sa nevymyká v tomto smere nielen zo zákonného, ale ani z ústavnoprávneho rámca. Uvedeným postupom preto nedošlo k založeniu namietanej vady podľa § 420 písm. f) CSP a žalobca neopodstatnene namieta, že odvolací súd nesprávnym procesným postupom mu znemožnil

uskutočňovať jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP).

Dovolanie žalobcu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP

15. Z dovolania vyplýva vyvodzovanie prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, v rámci ktorého žalobca koncipoval tri právne otázky:

(i) „či vznesenie námietky premlčania je vzhľadom na takéto okolnosti prípadu v súlade s dobrými mravmi?“

(ii) „či možno vyhovieť žalobe na odplatu za zaťaženie pozemkov zákonným vecným bremenom podľa zákona 66/2009 Z. z. v situácii, ak bol žalobca vlastníkom pozemkov pod stavbou žalovaného už v roku 2009 v čase nadobudnutia účinnosti zákona 66/2009 Z. z., a ak súčet všetkých žalobcom doteraz uplatnených nárokov na odplatu za užívanie pozemkov vo vlastníctve žalobcu pod stavbou vo vlastníctve žalovaného nedosahuje sumu nároku, ktorý by prináležal pri jednorazovo uplatnenom nároku odplaty za predmetné vecné bremeno, a teda či by bolo možné žalobcom uplatnený nárok chápať ako časť odplaty za (jednorazové) vecné bremeno, ktorá doteraz žalovaným uhradená nebola?“

(iii) „či v takejto situácii možno považovať vznesenie námietky premlčania nároku uplatneného vlastníkom pozemku postupne, zo strany oprávneného z vecného bremena za úkon, ktorý je v súlade s dobrými mravmi a či možno na takúto námietku premlčania postupe uplatňovaného nároku prihliadať?“

16. Nevyhnutnou podmienkou prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP je, že sa týka právnej otázky, na riešení ktorej založil odvolací súd svoje rozhodnutie. Toto ustanovenie dopadá len na takú právnu otázku, ktorú: a/ odvolací súd riešil [neponechal ju nepovšimnutou a pri svojich právnych úvahách nedotknutou, ale ju riadne nastolil, vysvetlil jej podstatu, vyjadril vo vzťahu k nej svoje právne úvahy (prípadne možnosti odlišných prístupov k jej riešeniu) a vysvetlil jej riešenie a tiež dôvody, so zreteľom na ktoré zvolil práve riešenie, na ktorom založil svoje rozhodnutie], a b/ (zároveň) dovolací súd ešte neriešil. Otázka, ktorou sa strany sporu, prípadne aj súd v konaní síce zaoberali, na vyriešení ktorej ale nie je v konečnom dôsledku založené dovolaním napadnuté rozhodnutie, nie je relevantná v zmysle tohto ustanovenia (3Cdo/214/2018).

17. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnu (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Musí ísť o právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej neviedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní (a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom).

18. K položeným dovolacím otázkam najvyšší súd uvádza, že tieto nebolo možné považovať za relevantné pre prípustnosť dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP a ktorých vecnému prejednávaniu bránilo nesplnenie podmienky prípustnosti dovolania z dôvodu, že tieto otázky položené dovolaním neboli otázkami, potrebu riešenia ktorých by žalobca v konaní kvalifikovaným (jednoznačným) spôsobom prezentoval a odvolací súd by výslovne na ich riešení založil rozhodnutie. Porovnávajúc vyjadrenie žalobcu k odvolaniu žalovaného a jeho dovolaciu argumentáciu musí dovolací súd konštatovať, že dovolateľom namietané nesprávne právne posúdenie odvolacieho súdu s vlastnou argumentáciou žalobca predostrel až v dovolaní.

18.1. Vo vzťahu ku skúmaniu rozporu s dobrými mravmi pri vznesení námietky premlčania zo strany žalovaného dovolací súd poukazuje na body 12., 12.1., 12.2. toho rozhodnutia, kedy práve z dôvodu včasného uplatnenia si svojho nároku v čase účinnosti zák. č. 66/2009 Z. z., bol žalobca úspešný a

žalovaný bol zaviazaný na plnenie. Samotná skutočnosť, že si žalobca uplatňoval svoje nároky postupne za jednotlivé obdobia a nie jednorazovo, sú procesným právom žalobcu. Pokiaľ žalobca poukazuje v dovolaní na rozsiahlu judikatúru v bodoch VIII. a X. dovolania, jedná sa o judikatúru súdov Českej republiky, a preto ako bolo uvedené v bode 13.2. tohto rozhodnutia, takéto rozhodnutia nespádajú pod pojem ustálená rozhodovacia prax Najvyššieho súdu SR.

Dovolanie žalobcu podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP

19. Žalobca prípustnosť svojho dovolania vyvodil aj z § 421 ods. 1 písm. c) CSP, podľa ktorého dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

20. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. c) CSP je relevantná právna otázka, pri riešení ktorej sa v rozhodovacej praxi vyskytla nejednotnosť navonok prejavovaná v prijatí odlišných právnych názorov; inými slovami ide o otázku, ktorú už dovolací súd riešil, avšak právne názory dovolacích senátov sa ešte neustálili (nepredstavujú ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu).

21. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 písm. c) CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Musí ísť o otázku právnu (nie o otázku skutkovú), ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Osobitne významným znakom otázky relevantnej v zmysle § 421 ods. 1 písm. c) CSP je jej zásadný právny význam. Otázkou zásadného právneho významu je otázka, ktorá je významná nielen pre tú-ktorú prejednávajú právnu vec (spor), ale aj zo širších hľadísk, najmä z hľadiska celkovej rozhodovacej praxe všeobecných súdov Slovenskej republiky (rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/132/2009, 2Cdo/71/2010, 3Cdo/51/2006, 4Cdo/151/1998, 5Cdo/1/2010, 7Cdo/117/2011). Zásadný právny význam otázky, ktorú má na mysli ustanovenie § 421 ods. 1 písm. c) CSP, je daný zámerom prispieť k prekonaniu existujúcej rozdielnosti rozhodovania dovolacieho súdu. Zároveň musí ísť o otázku, ktorú už riešil dovolací súd, v jeho rozhodnutiach je ale táto otázka riešená rozdielne. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 písm. c) CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní jasným a zrozumiteľným spôsobom. V prípade, ak dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z tohto ustanovenia, je jeho (procesnou) povinnosťou: a) konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd a b) označením konkrétnych (odlišných, aj navzájom si protirečiacich) rozhodnutí dovolacieho súdu doložiť, že predmetná právna otázka je dovolacím súdom skutočne rozhodovaná rozdielne. V rozhodnutí sp. zn. 8Cdo/78/2017 najvyšší súd doslovne uviedol, že dovolateľ je „povinný dovolací dôvod vymedziť označením rozhodnutí dovolacieho súdu, v ktorých dovolací súd o danej právnej otázke rozhodoval rozdielne (zaujal iné právne závery)“.

22. Právne otázky takto dovolateľom v dovolaní nenastolené a nepomenované nemajú relevanciu z hľadiska prípustnosti dovolania podľa tohto ustanovenia.

22.1. Pokiaľ teda žalobca poukazoval na rozhodovaciu prax okresných a krajských súdov, tieto rozhodnutia nespádajú pod pojem ustálená rozhodovacia prax (viď bod 13.2. tohto rozhodnutia) a žalobca neoznačil žiadne rozhodnutie dovolacieho súdu, ktoré by nastolenú problematiku riešilo rozdielne.

23. Tak ako zákon č. 182/1993 Z. z., ani zákon č. 66/2009 Z. z. *expressis verbis* neuvádza, že vecné bremeno vzniká za náhradu. Ústavný súd vo svojom rozhodnutí sp. zn. I. ÚS 474/2013 konštatoval, že aj keď zákon č. 182/1993 Z. z. neuvádza, že vecné bremeno vzniknuté podľa § 23 ods. 5 vzniká len za náhradu, je potrebné, aby vychádzal z čl. 11 ods. 4 Listiny základných práv a slobôd a v kontexte s tým aj s právnou úpravou obsiahnutou v pôvodnom ustanovení § 135c ods. 3 Občianskeho zákonníka. Najvyšší súd už skôr uzavrel, že pri nedostatku právnej úpravy možno náhradu za vzniknuté vecné bremeno odvodiť zo všeobecne uznávaných princípov ako príkazov na ochranu základných práv a slobôd, teda aj základného práva vlastníť a užívať majetok (rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/89/2008). Preto aj v prípade zriadenia vecného bremena podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z.

je primeraná náhrada namieste. Všeobecné súdy vo svojej doterajšej rozhodovacej činnosti plne rešpektujú, že vlastníkom pod stavbami patriacimi obci alebo vyššiemu územnému celku patrí primeraná náhrada podľa všeobecných zásad upravujúcich inštitút vecného bremena determinovaná proporcionalitou a vyvažovaním hodnoty vlastníckeho práva a hodnoty verejného záujmu (rozsudok Krajského súdu v Trnave sp. zn. 10Co/134/2012, uznesenie Krajského súdu v Prešove sp. zn. 19Co/198/2014, uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 4MCdo/2/2014).

23.1. Ak judikatúra najvyššieho súdu akceptovaná ústavným súdom dospela k záveru, že právo na náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva podľa § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z. z. vzniklo ex lege jednorazovo tomu, kto bol vlastníkom zaťaženého pozemku ku dňu účinnosti tohto zákona, nemôže byť tomu inak ani pri zriadení vecného bremena podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. Ak tieto legálne (zákonné) vecné bremená majú všetky jednotiace znaky, t. j. ide o obmedzenia vlastníckeho práva založené verejnoprávnymi normami kogentného charakteru s významným prvkom súkromnoprávnym, okruh oprávnených subjektov je vymedzený druhovo a nezapisujú sa do katastra nehnuteľností, vyjadrené v zhodnej právnej úprave, nemôže byť tomu inak ani v súvislosti s finančnou náhradou za obmedzenie vlastníckeho práva. Pre opačný právny názor niet žiadnych presvedčivých argumentov. Najvyšší súd vo svojom rozhodnutí sp. zn. 3Cdo/49/2014 konštatoval, že „finančná náhrada za zriadenie vecného bremena podľa § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z. z. je nepochybne majetkovým právom osoby, ktorá je povinným subjektom z vecného bremena. Predmetné bremeno vzniká „in rem“, vzťahuje sa na každého vlastníka zaťaženého pozemku bez ohľadu na spôsob zmeny vlastníctva. Nemožno teda jeho vznik posudzovať samostatne v prípade každého nového vlastníka zaťaženého pozemku. Finančná náhrada za vznik vecného bremena je nepochybne jednorazová; nemá teda charakter opakovaného plnenia. Je nelogické, aby pri každej zmene vlastníka mal nový majiteľ zaťaženého pozemku nový nárok na finančnú náhradu za už vzniknuté vecné bremeno.“

23.2. Podstatu predmetného názoru považoval za „ústavne udržateľnú“ aj ústavný súd v rozhodnutí sp. zn. IV. ÚS 227/2012. Ani ďalšie rozhodnutia ústavného súdu týkajúce sa posudzovania opakovanosti finančnej náhrady za zriadenie vecného bremena podľa § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z. z., v ktorých posudzoval ústavnosť rozhodnutí založených na obdobných záveroch (sp. zn. I. ÚS 474/2013, IV. ÚS 227/2012, I. ÚS 1/2012, II. ÚS 506/2011), na tom nič nezmenili.

23.3. Z rozhodnutia NS SR sp. zn. 8Cdo/17/2019 napokon vyplynula právna veta zverejnená v ZSP 1/2022: „Pokiaľ vlastníka pozemku nemal k 1. júlu 2009 s obcou, ktorá na jeho pozemku nadobudla vlastníctvo stavby podľa osobitného predpisu (napr. zákona č. 138/1991 Zb. o majetku obcí v z. n. p.) zmluvne dohodnuté iné právo, vzniklo mu týmto dňom právo na primeranú jednorazovú náhradu za obmedzenie jeho vlastníckych práv vecným bremenom zriadeným podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. o niektorých opatreniach pri majetkovoprávnom usporiadaní pozemkov pod stavbami, ktoré prešli z vlastníctva štátu na obce a vyššie územné celky. Na premlčanie tohto práva vlastníka zaťaženého pozemku na takú náhradu sa vzťahovala všeobecná premlčacia doba troch rokov (§ 101 Občianskeho zákonníka), ktorá začala plynúť uvedeným dňom.“

23.4. Aj z rozhodnutia NS SR sp. zn. 1Cdo/255/2021 vyplýva, že nárok na odplatu za jeho zriadenie nevzniká pri každej zmene vlastníka, náhrada patrí pôvodnému vlastníkovi a má jednorazový charakter a nárok na jej zaplatenie mohol žalobca uplatniť v trojročnej premlčacej lehote, ktorá začala plynúť odo dňa nadobudnutia účinnosti zákona č. 66/2009 Z. z.

24. Nakoľko teda dovolateľ v prejednávanej veci neoznačil žiadne rozhodnutie dovolacieho súdu, ktoré by nastolenú právnu otázku riešilo rozdielne, nie je dovolanie prípustné ani v tejto časti.

25. Pokiaľ dovolateľ považoval za vhodné konanie o podanej žalobe a dovolaní prerušiť do rozhodnutia Ústavného súdu SR v predmetnej veci, nakoľko samotný bývalý Okresný súd Bratislava I inicioval konanie na Ústavnom súde SR vo veci súladu ustanovení zákona č. 66/2009 Z. z., dovolací súd dodáva, že uznesením Ústavného súdu SR č. k. PL. ÚS 18/2023-17 zo dňa 13. decembra 2023 bol návrh Mestského súdu Bratislava IV na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) Ústavy Slovenskej republiky o súlade § 4 ods. 1 a 2 zákona č. 66/2009 Z. z. o niektorých opatreniach pri majetkovoprávnom usporiadaní pozemkov pod stavbami, ktoré prešli z vlastníctva štátu na obce a vyššie územné celky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov s Ústavou Slovenskej republiky a Dodatkovým protokolom k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných

slobôd odmietnutý.

26. Dovolací súd uzatvára, že dovolanie v časti namietajúcej vadu zmätočnosti konania podľa § 420 písm. f) CSP je prípustné, ale nie je dôvodné a v časti namietajúcej vyriešenie právnych otázok, ktoré neboli doteraz v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu vyriešené (§ 421 ods. 1 písm. b) CSP) ako aj v časti, kde by mal dovolací súd rozhodovať rozdielne (§ 421 ods. 1 písm. c) CSP) nie je prípustné. Vzhľadom na uvedené dovolací súd dovolanie zamietol (§ 448 CSP).

27. V dovolacom konaní úspešnému žalovanému (§ 453 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP) dovolací súd trovy dovolacieho konania nepriznal, pretože mu žiadne trovy nevznikli.

28. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.